

CROSSROADS FESTIVAL

Polen: Stara Kamienica - Jelenia Góra - Wrocław

18 – 29 oktober 2010

DICHTERS ZONDER GRENZEN

- RODAAN AL GALIDI (Iraq, Belgium, Holland)
*De wereld eindigt bij je voeten
zoals de hemel in je ogen begint*

- MOWAFFK AL SAWAD (Iraq, Holland)
*Het is of daar geen wind is,
geen licht, alleen maar het verloren bos*

- TSEAD BRUINJA (Frisia, Holland)
*liefste laat tijd ons uit elkaar rukken als we één voor
één doodgaan, wij slaan terug met bruggen van
woorden*

- KRISTIAN KANSTADT (Germany, USA, Holland)
*Een vlammenzee vliegt over
de schaduw van mijn verweesd verlangen*

- ANNEMIEKE GERRIST (Zeeland, Holandi)
*In een zijstraatje vind je altijd iets
een oude auto of een geliefde*

**VOOR DE AGENDA ZIE DE ENGELSE VERSIE
VAN HET PROGRAMMA**

ONTDEK DE TUSSENRUIMTE VAN TAAL EN TIJD!

Ver weg, tussen de grenzen van talen en culturen is een vrije ruimte, een niemandsland. Op deze witte gebieden van de kaart (zoals de Arabische woestijnen, de Poolse bergen of de Hollandse kust); in de spaties van de grote verhalen verschijnen woordbrokken en taalfarden, die door dichters verzameld worden, reizend in de tussenruimte van taal en tijd. Juist in het grensgebied van Polen bij het Reuzengebergte, omdat hier de breuklijnen liggen van de geschiedenis, en het hele landschap getekend is door pijnlijke migraties. Op dit kruispunt van Europa brengt het Festival Rozdroza de migratieverhalen van verleden en heden samen.

Aanleiding

De aanleiding van het festival is de toenemende invloed van anti-migranten partijen in Europa. Het Crossroads Festival richt zich daarom op migrantenculturen, en dit jaar op Nederlandstalige interculturele poëzie, waarmee zichtbaar wordt dat cultuur ontstaat door vermenging van verschillende talen/culturen. Centraal thema van het festival is dan ook de impact van *meertaligheid* op cultuur en samenleving, het *vertalen* als ontdekkingsreis naar de verborgen betekenissen in de tekst en de *tussenruimte* (spatie/witregel/niemandsland) als betekenisdrager. De regio van Zuid-West Polen bij het Reuzengebergte wordt daarbij gepresenteerd als het centrum en de tussenruimte van Europa.

* NEDERLANDSE INTERCULTURELE DICHTERS

Optreden van 5 Nederlandse dichters die zich bewegen op het kruispunt van uiteenlopende talen en culturen: Tsead Bruinja, Mowaffk Al Sawad, Rodaan Al Galidi, Kristian Kanstadt en Annemieke Gerrist

* LUCEBERT- PRESENTATIE.

De poëzie en het grafisch werk van *Lucebert* vormen het frame van alle poëziepresentaties, als hommage aan de pionier/keizer en pleegvader van de moderne Nederlandse poëzie.

* POËZIEVERTALERS

Het festival presenteert bekende vertalers van poëzie: Karol Lesman, Marcel Kurpershoek, Anita Jones Debska en Jozef Zaprucki.

* FILMS VAN PAUL VERHOEVEN

Paul Verhoeven (1938) is de bekendste Nederlandse cineast, scenario-schrijver en film producer. Hij maakte films in Nederland en de Verenigde Staten. Rode draad in de films van Verhoeven is het schaamteloze opportunisme van zijn hoofdpersonen. Een andere, terugkerende thematiek is de melancholie, het gevoel van droefheid over wat nooit meer terugkomt. Tijdens het festival worden drie van zijn beste films getoond.

* NEDERLANDSE KOREN

Maar liefst 2 Nederlandse koren treden op in kerken en culturele centra van Stara Kamienica en Jelenia Góra: het Oost-Europakoor Mila uit Leiden en het klassiek koor Kwajr uit Groningen.

DE DICHTERS

RODAAN AL GALIDI

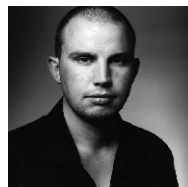
Rodaan Al Galidi woont sinds 1998 in Nederland. Inmiddels heeft hij een plaats verworven in de Nederlandse literaire wereld als dichter, schrijver en columnist met drie gedichtenbundels, twee romans en drie boeken met gebundelde columns op zijn naam. Hij geeft lezingen door het hele land en heeft op meerdere festivals het publiek op zijn hand gezet. Al Galidi is geboren in het Zuiden van Irak. Hij en zijn tien broers en zussen hebben allemaal 1 juli als verjaardag, net als zijn vader en zijn moeder. Dus een groot feest. Toen hij klein was, wilde hij graag viool spelen. Zijn vader kocht een goede viool, maar er was geen leraar in het dorpje waar hij opgroeide. Dag na dag ontdekte hij dat hij viool kon spelen met woorden. Hij begon gedichten te schrijven toen hij zes of acht jaar was en studeerde vele jaren later in Arbil af als bouwkundig ingenieur.

'Mijn sterke punt is dat ik niet in het woord en wat ik schrijf geloof. Mijn zwakke punt is dat ik alleen schrijf als ik niets te doen heb. Wat dat betreft geluk dat ik als asielzoeker niet mag werken, reizen of denken. Nu heb ik al meer dan acht jaar pauze en daarvoor ben ik de IND en het Ministerie van Justitie heel erg dankbaar. Ik eet graag kip en lamsvlees en heel veel fruit. Twee dingen zal ik nooit doen: haring eten en Nederlands worden', aldus Al Galidi.

MOWAFFK AL-SAWAD

Mowaffk Al-Sawad (Basra, 1971) woont nu al weer enkele jaren in Nederland, als schrijver, dichter, kunstenaar en organisator. Hij werd in 1971 geboren in Basra, Irak. Op het eind van de Golf Oorlog, begin 1991, kwam hij in opstand tegen Saddam Hussein, en moest na uitblijven van buitenlandse steun Irak ontvluchten om het vege lijf te redden. Van 1991 tot in 1994 verbleef hij met vele andere Iraki's in een vluchtelingenkamp in de woestijn van Saoedi-Arabië. Op die plek, in van elkaar met prikkeldraad afscheiden kampementen, verbleef hij samen met duizenden anderen vier jaar, vergeten door de rest van de wereld. Zijn broer zat een kampement verder. Door middel van briefjes gebonden aan vliegers konden ze met elkaar in contact blijven en berichten uitwisselen. Hij kon ontsnappen uit het kamp omdat iemand de BBC-World Service kon bellen en verhalen over deze 'vergeten' vluchtelingen. In 1994 werd hem asiel aangeboden in Nederland. De brieven zijn de bron voor de roman *Stemmen onder de zon*, waarin Al-Sawad zijn ervaringen in de hete woestijn vertelt. Bloemrijk verhaalt hij over de schokkende ervaringen van de vluchtelingen die nergens welkom waren, over de ontberingen en vernederingen in het kamp en over de grote hongerstaking. Als dichter publiceerde hij de bundel *Een middag wit als melk*.

TSEAD BRUINJA

Tsead Bruinja (Rinsumageest, 1974) is dichter en woont in Amsterdam. Hij debuteerde in 2000 met de Friestalige bundel *De wizers yn it read*. Hij is een dichter die teder en liefdevol kan zingen, maar ook stevige, ruige beelden en klanken kan gebruiken. Zachtmoedig én stoer. Een strelende hand én een vuist...Tsead Bruinja is een zachtmoedig zanger, die af en toe onverwacht hard en ruig uit de hoek kan komen. Hij publiceert regelmatig dichtbundels in het Fries of Nederlands en heeft naam gemaakt als podiumdichter en organisator van poëzie-evenementen. Hij studeerde Engels en Fries aan de Rijksuniversiteit Groningen. In zijn gedichten behandelt hij klassieke thema's als liefde en dood, maar schuwt hij ook het experiment niet. In zijn sterk associatieve poëzie zonder interpunctie en hoofdletters laat Bruinja de lezer zelf leestekens plaatsen en bepalen waar de ene zin ophoudt en de ander begint. Hij gunt de lezer een openhartige blik op zijn kindertijd, al dan niet mislukte liefdes en zijn stille wens om vader te worden. Er verschenen vertalingen van zijn werk in onder meer het Afrikaans, het Arabisch en het Engels. Ook treedt hij regelmatig in het buitenland op.

KRISTIAN KANSTADT

Toneelschrijver, tekstredacteur en vertaler. Kristian Kanstadt (pseud. van J.C.H.E. Maat) is geboren 1954 in Stuttgart, migreerde in 1955 naar New York en 1961 naar Haarlem. Hij was betrokken bij de oprichting van een theater en deed een opleiding Cultureel

Werk met als zwaartepunt straattheater in Mexico City. In 1977 richtte hij kunstuitgeverij de "Art-O-Maat" op en gaf het satirisch tijdschrift "de Koekrant" uit. Naast het organiseren van literatuur- en kunstmanifestaties in het reguliere en autonome circuit, trad hij als performer in programma's van ondermeer Allen Ginsberg en Nick Cave op. In de jaren 80 legde zich toe op poëzie in de bebouwde omgeving. Sinds de jaren 90 concentreert hij zich op theaterle vormen en schreef stukken voor verschillende toneelgroepen. Behalve schrijven, werkt hij als tekstredacteur en vertaler Duits/ Engels.

ANNEMIEKE GERRIST

Annemieke Gerrist (1980) is dichter en beeldend kunstenaar. Ze debuteerde in 2008 met de dichtbundel *Waar is een huis* bij uitgeverij De Bezige Bij. De NRC schreef daarover: 'Van een oud Rietveld/ (kunstacademie)-student mag je beeldend werk verwachten, en het etiket 'beeldend' past ook zeker op de poëzie van Gerrist. Maar die typering is te mager, want de complexiteit van haar schijnbaar eenvoudige verzen laat zich niet makkelijk samenvatten. Haar alledaagse onderwerpkeuze staat haaks op haar collagetechniek. Keer op keer monteert ze taalfragmenten aaneen die doorgaans niet logisch samenhangen. Feit is dat de gedichten in *Waar is een huis* zich luchtig loszingen van alle logische en lyrische conventies. Annemieke Gerrist beheerst het handwerk van de vervreemding.

DE VERTALERS

MARCEL KURPERSHOEK

Vertaler Arabisch-Engels/Nederlands
Inleiding over de poëzie van de
Bedoeïnen en de laatste dichters van
de Arabische woestijnen.

Het proefschrift van Kurpershoek heet
The short stories of Yusuf Idris, a
modern Egyptian author (1981). Zijn drie delen over
de bedoeïenen-poëzie hebben als hoofdtitel Oral
history and narratives from Central Arabia (1994-
1999). Hij was directeur Midden-Oosten op het
ministerie van Buitenlandse zaken in Den Haag en
hoogleraar Arabische Taal- en Letterkunde aan de
universiteit van Leiden. Hij is dus zowel diplomaat
als wetenschapper en daarnaast een publicist met
uitgesproken literaire belangstelling en kwaliteiten.
Hij was ambassadeur van Nederland in Saudi-
Arabië, Pakistan en Turkije. Sinds juni 2009 is hij
als Nederlandse ambassadeur gevestigd in Polen.

KAROL LESMAN

De in 1951 geboren Karol Lesman
is sinds 1979 actief als Nederlands
literair vertaler van Poolse proza en
poëzie. Hij is een vertaler die niet
gladstrijkt, die het aandurft de
stilistisch vaak complexe boeken
als kunstwerken voor zichzelf te
laten spreken. Direct vanaf het begin ging vertalen
voor Lesman samen met het introduceren van
schrijvers en oeuvres; hij publiceert erover in
kranten en tijdschriften en introduceert regelmatig
Poolse auteurs bij Nederlandse uitgeverijen.
Daaronder opvallend veel jonge auteurs zoals Olga
Tokarczuk, Andrzej Stasiuk en Tomek Tryzna,
wiens succesroman Meisje Niemand Lesman voor
de wereld ontdekte. Zelf hoorde hij pas op zijn
achtste van zijn vader dat hij een Poolse
achtergrond had. In 1961 nam die vader het gezin
mee naar Polen. Karol beleefde er een tweede
geboorte, mede door de onderdompeling in de
Poolse taal. In het tragische verhaal van zijn eigen
vader die in de Poolse pantserdivisie van generaal
Maczek een van de bevrijders van Breda was,
staan de oorlog en de nasleep ervan ook centraal in
zijn leven.

ANITA JONES DEBSKA

Poëzievertaler Pools-Engels
Britse leraar toneel, poëzie,
verhalen vertellen en literaire
vertalingen op Nauczycielskie
Kolegium Języków Obcych w
Toruniu. Ze publiceerde een boek
over Adam Mickiewicz en vertaalde
veel Poolse gedichten die ze in eigen beheer uitgaf.

JÓZEF ZAPRUCKI

Poëzievertaler Duits-Pools
Leraar Duits op het Kolegium
Karkonoskie in Jelenia Góra en de
Wyższa Szkoła Filologiczna we
Wrocławiu. Hij is zelf dichter en
vertaalt gedichten. Publiceert over
regionale identiteit in Silezië via de
literatuur. Hij is ecologische boer.

OPTREDENS VAN NEDERLANDSE KOREN

Oost-Europa koor Mila uit Leiden olv Helga Kruse

Warmbloedige Russische en Oekraïense liederen,
stevige Bulgaarse en Kroatische, lieflijke Poolse en
Tsjechische, vrolijke Macedonische; dat is het
repertoire van Oost-Europakoor MILA, dat bestaat
uit 20 enthousiaste zangeressen. Het plezier in
zingen en de liefde voor Oost-Europese muziek zijn
voelbaar als Mila optreedt...! Ieder lied wordt
gezongen met de klankkleur die past bij het land
waar het lied vandaan komt. Tijdens de repetities
wordt veel aandacht besteed aan een goede
uitspraak van de verschillende talen en
stemtechniek. Dirigente Helga Kruse nam (en
neemt) muziek mee van haar reizen naar
Macedonië, Oekraïne, Bulgarije en Polen, noteert
liederen van diverse opnames en arrangeert.

Kwajr uit Groningen olv Merlijn Wackers

Gemengd koor KWAJR wil graag klassieke
koorstukken en liederen door de eeuwen heen
toegankelijker maken door theatrale vormgeving
van concerten, waardoor een voorstelling ontstaat.
Met de combinatie van koorzang, beweging en
theater heeft het koor veel succes gehad in de
voorstelling "Lebe wohl, gute Reise" over theater en
muziek van Berlijn in de jaren dertig. Ook in de
kindervoorstelling "Het sprookje van Nix" was deze
aanpak een succes. De groep van 22 zangers en
zangeressen zijn tussen de 25-45 jaar, komt uit
Groningen en staat onder leiding van Merlijn
Wackers.

Waarom in Polen?

De regio van het Reuzengebergte is het centrum van Europa, en kent een traumatische migratiegeschiedenis. Er is geen regio in Europa die zo etnisch gezuiverd is als dit gebied, en weer bevolkt door gedwongen migratie uit Oost-Europa. We willen deze geschiedenis van het "Oude Europa" verbinden met de migratie-geschiedenis van het "Nieuwe Europa", met name in Nederland. Literatuur en vooral poëzie kan functioneren als brug tussen beide ervaringen. Beide ervaringen kunnen elkaar verrijken en een beter begrip bieden van wat migratie kan bijdragen aan de cultuur en de samenleving.

Jaarlijks Crossroads Festival

Het doel is om elk jaar een "Crossroads festival" te organiseren gericht op de gevolgen van migratie, met interculturele literatuur als focus. Het evenement is gericht op contact en culturele uitwisseling tussen Nederland en Polen.

Fundacja Nemo

Het festival wordt georganiseerd door Fundacja Nemo. Deze Pools-Nederlandse organisatie heeft als doel het bevorderen van interculturele uitwisseling tussen Nederland en Polen via duurzaam toerisme, literaire evenementen en educatieve programma's in en vanuit het centrum "Nemoland" in de gemeente Stara Kamienica, zuid-west Polen. Daar heeft Nemo al 8 keer de Hollandse Dag georganiseerd met optredens van Nederlandse koren en uitwisselingsprogramma's. In 2009 heeft Nemo voor de eerste keer het Crossroads Festival georganiseerd, gericht op Nederlandse en Poolse migrantenliteratuur. In 2010 organiseert Nemo voor de 2^e keer het Crossroads Festival, met een uitgebreid programma op meer locaties (nu ook in Wrocław).

Partnerorganisaties

- Anne Frankstichting: ter beschikking stellen van de nieuwe Poolse versie van de Anne Frank tentoonstelling en film, en de Poolse versie van het debatproject Free2Choose. Ook de maker van het project en stafmedewerker Jaap Tanja is nauw bij de voorbereidingen in Jelenia Góra betrokken.
- Karkonosze College en de Openbare Bibliotheek in Jelenia Góra: ter beschikking stellen van de ruimte waar alle activiteiten plaats vinden en het verzorgen van de publiciteit
- JCK Jelenia Góra Cultureel Centrum. JCK is de belangrijkste partner van Nemo, zij vertegenwoordigt de gemeente Jelenia Góra en verzorgt de publiciteit in de stad en het contact met de media.
- Gemeente Stara Kamienica: ter beschikking stellen van het cultureel centrum, dorpshuizen en kerken. De gemeente verzorgt de lokale publiciteit en organiseert mede de optredens van de koren.
- Nederlandse Faculteit van de Universiteit van Wrocław,
- Nalanda. Literair centrum in Wrocław

Vertalingen

Alle presentaties zijn meertalig: Engels of Duits en Pools. Er zijn altijd tolken beschikbaar die simultaan vertalen.

Publicaties

De gepresenteerde gedichten van de 5 Nederlandse dichters zijn speciaal voor deze gelegenheid vertaald in het Pools en worden in een bundel uitgegeven.

Projectteam

- Stichting Nemo; Peter Spruijt en Mathilde Andriessen (coördinatie) Michał Walczyński, Rafal Farbisz, Jaime Arguedas Flores, Margreet Spruyt
- Julia Suchar, Jaap Tanja en Levien Rouw; Anne Frankstichting: organisatie expositie Anne Frank en project Free2Choose.
- Kamila Jelenska: namens rectoraat Karkonosze College, tevens tolk
- Alicja Racjek: namens directie Stadsbibliotheek Jelenia Góra
- Adam Spolnik: namens gemeentebestuur Stara Kamienica
- Ida Baj en Józef Zaprucki: namens docenten Kolegium Karkonoskie;
- prof. dr hab. Jerzy Koch namens docenten Universiteit van Wrocław en Poznan, Nederlandse faculteit
- Edyta Grzesik en Barbara Kalla namens Universiteit van Wrocław, Nederlandse faculteit
- Piotr Legut namens Nalanda in Wrocław
- Anneke Hesp, Eddie Roos: Nederlandse docenten
- Helga Kruse (Mila), Merlijn Wackers (Kwajr)
- DTP/vormgeving: Wil vd Plas, Sandra Giannone, Machiel Spruijt
- En nog veel meer mensen uit Chromiec/Antoniów (Beata, Gosia, Ola, Ryszard, Krystyna), Barcinek, Wojcieczyce (Adam), Kopaniec, Stara, pastor Sebastian en Joanna Koziel uit Cieplice enz.

山
горы
dağlar
mountains
Berge
gory
montañas
pegunungan
ووك
هوك
woestijn
Wüsten
dessert
pustynie
沙漠
FESTIVAL
ROZDROZA
POEZJA
MIGRACJI
CROSSROADS
FESTIVAL 18-29
PAŹDZIERNIKA
DNI KULTURY HOLENDERSKIEJ 2010
Stara Kamienica | Jelenia Góra | Wrocław
FILMY
MUZYKA
WYSTAWA
DEBATA
rivieren
rivers
Flüsse
河流
rzeki
مناخ دور
реки
morza
zeeën
Моря
seas
Meere
на
海域
meret
www.nemoland.pl